

BOEKBESPREKING **WADDEN, DE NATUURGIDS**

Met een natuurliefhebber op pad

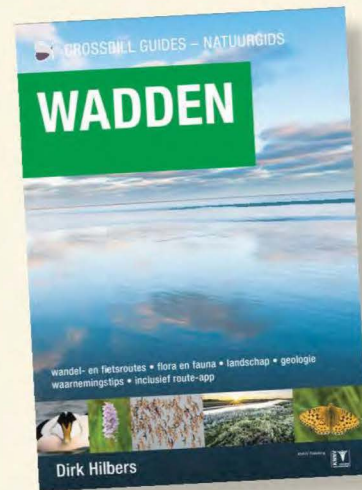
ANOUK ZUURMOND

Voor veel vogelaars zullen de wadden een bekend terrein zijn: het is onmiskenbaar een van de meest interessante gebieden om vogels te kijken en in 2017 werd het verkozen tot 'mooiste natuurgebied van Nederland'.

Boeken

Het was de favoriete vakantiebestemming van mijn ouders, dus als kind heb ik het vogelen ontdekt tijdens de vele zomers op Texel in de jaren tachtig. Ik hoefde voor die vogels niet eens naar de Slufter of de Mokbaai – ik kon gewoon in mijn eentje om de hoek van ons vakantiepark in een berm gaan liggen met mijn kijker. Daar keek ik in alle rust uit op een meertje, of misschien was het eerder een kleine poel, waar allerlei steltlopers aan kwamen waaien om mijn nog zeer beperkte determineervermogen danig op de proef te stellen. Dat poeltje was onderdeel van een gebied dat nog in ontwikkeling was; ik had zo het vermoeden dat een uitbreiding van het betreffende vakantiepark in het omgevingsplan stond.

Vorig jaar was ik terug op Texel, tijdens de meivakantie, dertig jaar later. Inderdaad, het vakantiepark was nog groter geworden. Den Burg was bijna zo druk geworden als de Kalverstraat op zaterdagmiddag. Ik kon kiezen uit verschillende professionele voegeexcursies, met korte wandelingen, langere tochten over het wad of zelfs met een busje langs de bekende vogelboulevard. Veel van die excursies waren al ruimschoots volgeboekt. Ik trok er in mijn eentje op uit om vanachter een kijkscherm over het renvogelveld te turen. Even dacht ik

Wadden. De Natuurgids door Dirk Hilbers is een uitgave van Crossbill Guides en kost € 27,95

wat rust te hebben gevonden – totdat een Duitse vrouw met een grote hond opeens verscheen in het fragiele duingebied achter het kijkscherm. De hond liep los en sprong enthousiast tegen me aan. Het is een wankel evenwicht geworden, daar op de wadden, tussen natuurliefhebbers, huisdieren, toeristen en de lokale flora en fauna.

De kruisbek: het belang van context

Het is de inzet van de Stichting Crossbill Guides om natuurgidsen te publiceren die bijdragen aan bewustwording van het belang om dat wankele evenwicht tussen mens en natuur te beschermen. De ecologische natuurgidsen zijn bedoeld om het publiek te enthousiasmeren voor natuur en draagvlak te creëren voor natuurbescherming. In hun uitgave over de wadden uit 2019 betekent dat dat je als lezer

Lepelaars op Vlieland

soms wat streng wordt toegesproken: “Wadvogels en het waddenleven in het algemeen zijn gebaat bij rust. Net als de Waddenzee-bezoekers overigens”. Fratsen zoals “sporten op het wad, vrijgezellenfeestjes in de speedboot en zand-plaat yoga” trekken volgens de auteur Dirk Hilbers “een onnodig zware wissel op Nederlands’ belangrijkste natuurgebied” (p. 352).

Goed, de yoga-mat laten we dan maar thuis – er zijn gelukkig interessantere dingen te ondernemen. Hilbers is bioloog en docent bio-ethiek aan de Universiteit van Amsterdam en heeft duidelijk veel research gedaan voor deze natuurreisgids. Met enige bravoure, zo stelt hij, hebben ze daarom de Crossbill Guide Wadden ‘Dé Natuurgids’ genoemd, gericht op mensen die de natuur ontdekken en beleven, “van actieve buitenmensen tot comfortminnende leunstoelreiziger” (p. 4). Het logo van Crossbill Guides is de merkwaardige snavel van de kruisbek (de ‘crossbill’ in het Engels), die eigenlijk alleen goed begrepen kan worden als je wat meer context hebt over deze vogel. De vreemde snavel wordt immers verklaard door het feit dat die als een soort tang functioneert om dennenkegels te openen. Het bieden van zoveel mogelijk context is ook de opzet van de Crossbill Guides: de waddennatuur wordt in deze gids uitgebreid beschreven in termen van historische

en geologische ontstaansgeschiedenis, verschillende landschappen en actueel beleid van natuurbescherming.

De eerste twee delen van de gids bieden vooral deze beschrijvende context, waarin de auteur zich focust op landschap en flora en fauna. Het hoofdstuk over vogels is voor vogelaars niet alleen informatief, maar bevat ook allerlei praktische tips. Het is onderverdeeld in verschillende vogelhabitats (wad, kwelders, polders, zoetwatermoerassen, bos) en voor elke habitat is een lijst opgenomen met veel voorkomende soorten, inclusief prachtige foto’s. Er wordt bovendien uitgelegd hoe je dat nu precies aanpakt om wadvogels te kijken, of vogels in de polders te observeren: er wordt verwezen naar de verschillende routes en locaties, de juiste momenten in het jaar om dat te ondernemen en welke voorbereidingen je moet treffen (inclusief “natte sokken waarschuwingen”). Het knappe van deze gids is dat deze eerste twee delen geen saaie opsomming zijn van feitjes en praktische suggesties. De auteur veroorlooft zich regelmatig een wat creatievere schrijfstijl dan je gewend bent in natuurgidsen. Zo wordt in de sectie over dwaalgasten opeens het perspectief van een verdwalende vogel ingenomen, die op de lange reis het vage voorgevoel krijgt dat er iets aan de hand is. De dwaalgast komt tot een dramatisch besef: “Er is iets gigantisch misgegaan. Je duikt het eerste het beste bosje in en ontdekt dat je vertrouwde Russische soortgenoten hebben plaatsgemaakt voor vreemde Friese snuiters” (p. 136). Het maakt de Crossbill Guide Wadden tot een prettig boek om te lezen, ook als je gewoon op de bank in een Amsterdams appartement zit.